

Lovforslag nr. L 44. Fremsat den 7. november 1984 af indenrigsministeren

Forslag

til

Lov om ændring af lov om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger

(Ændring af sikringsrumspligtens geografiske afgrænsning)

§ 1

I lov om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger, jfr. lovbekendtgørelse nr. 536 af 3. november 1981, foretages følgende ændringer:

1. § 6, stk. 1, affattes således:

»Sikringsrum skal indrettes i alle bygninger med undtagelse af:

- 1) bygninger, der udelukkende er bestemt til bolig for højst 2 husstande,
- 2) bygninger, der er bestemt både til bolig for 1 husstand og til virksomheder, hvor der ikke påregnes beskæftiget i alt mere end 5 personer samtidig, og
- 3) bygninger, hvor der ikke indrettes bolig og ikke påregnes beskæftiget mere end 10 personer samtidig.«

2. I § 9 indsættes efter *stk. 2* som nyt *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler for beregningen af det antal personer, hvortil der skal indrettes sikringsrum i bygninger eller virksomheder, som nævnt i *stk. 1* og *stk. 2*.«

Stk. 3 bliver herefter *stk. 4*.

§ 2

Stk. 1. § 1, nr. 1, anvendes på nye bygninger, hvortil byggetilladelse meddeles 1. januar 1985 eller senere, medmindre ansøgningen om byggetilladelse er indgivet før lovens kundgørelse, og byggeriet er påbegyndt inden 1 år efter, at byggetilladelse er meddelt.

Stk. 2. Indtil 1. juli 1985 kan bygningsmyndighederne i særlige tilfælde bortse fra § 1, nr. 1 ved meddelelse af byggetilladelse.

Stk. 3. § 1, nr. 2, træder i kraft dagen efter kundgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning.

Beskyttelsesrum må betragtes som en af de vigtigste enkeltforanstaltninger til redning af menneskeliv inden for det samlede civilforsvar.

Beskyttelsesrummene kan opdeles i: Sikringsrum (bygherrefinansierede beskyttelsesrum) og offentlige beskyttelsesrum.

Landets samlede beskyttelsesrumskapacitet pr. 1. januar 1984 omfatter ca. 3.266.000 pladser:

	ca. pladser
Sikringsrum	3.020.000
Offentlige beskyttelsesrum	246.000
De offentlige beskyttelsesrum er fordelt på:	
Betondækningsgrave (bunkers).....	186.000
Kombinerede offentlige beskyttelsesrum.	60.000

Der er i følge gældende bestemmelser sikringsrumspligt i ikke fritagne byzoner i 129 kommuner. I disse byzoner er dækningsprocenten for befolkningen med sikringsrum og offentlige beskyttelsesrum i alt ca. 83 pct.

Uden for de nuværende sikringsrumspligtige byzoner findes kun enkelte sikringsrum hidrørende fra en tidligere begrænset sikringsrumspligt. Dækningsprocenten for befolkningen er her kun ca. 20 pct.

De eksisterende *betondækningsgrave* er fritliggende offentlige beskyttelsesrum, der er opført i årene 1944–45 og igen i 1951 under indtryk af Koreakrigen.

Kombinerede offentlige beskyttelsesrum er siden 1951 blevet indrettet i forbindelse med nybyggeri, hvorved man har opnået at beskyttelsesrummene tillige kan anvendes til fredsmæssige formål, f.eks. garager, parkering, lagre, gangtunneler m.v.

I 1972 blev statstilskud til opførelsen af offentlige beskyttelsesrum midlertidigt suspenderet i forbindelse med besparelser på civilforsvarets område.

Pr 1. januar 1985 vil opførelse af offentlige beskyttelsesrum blive genoptaget som et resultat af civilforsvarsforliget af 29. juni 1984, hvorefter der bliver stillet i alt 20,7 mill. kr. til rådighed til opfø-

relse af offentlige beskyttelsesrum fordelt over årene 1985, 1986 og 1987. Civilforsvarsforliget medfører herudover, at der i perioden anvendes yderligere 23,8 mill. kr. til forbedringer på beskyttelsesrumsområdet.

I det følgende er der givet en kort redegørelse for gældende ret med hensyn til *sikringsrum*. Opmærksomheden henledes på, at sikringsrumsproblematikken senest er blevet drøftet i Folketinget i 1975 ved behandlingen og vedtagelsen af lovforslag nr. 59 om ændring af lov om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger, der blev fremsat i Folketinget af indenrigsministeren den 30. oktober 1975. Der henvises til Folketingstidende 1975–76 sp. 776, 1712, 2771 og 3031. Forslaget blev vedtaget som lov nr. 672 af 19. december 1975 om ændring af lov om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger og senere indarbejdet i den tidligere lov nr. 253 af 27. maj 1950 om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger og udstedt som lovbekendtgørelse nr. 536 af 3. november 1981 om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger.

2. Retsgrundlaget for opførelse af sikringsrum.

De gældende bestemmelser om indretning af sikringsrum er indeholdt i kapitel 2 i lov om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger, jfr. lovbekendtgørelse nr. 536 af 3. november 1981 samt i Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 135 af 21. april 1975 om udførelse af sikringsrum som ændret ved Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 170 af 11. april 1978.

Medens loven hovedsagelig giver regler om sikringsrumspligtens udstrækning i relation til bygningens beliggenhed og type, indeholder bekendtgørelse af 21. april 1975 med ændring af 11. april 1978 detaljerede regler for de tekniske krav til de enkelte sikringsrums indretning.

Loven baserer sikringsrumspligten på en geografisk differentiering, idet lovens § 6 som hovedregel kræver sikringsrum indrettet i alle bygninger, der opføres i de af indenrigsministeren fastsatte byzoner, jfr. bekendtgørelse nr. 538 af 3. november

1981 om, i hvilke byzoner, der skal indrettes sikringsrum, med undtagelse af følgende bygninger:

- a) bygninger, der udelukkende er bestemt til bolig for højst 2 husstande,
- b) bygninger, der er bestemt både til bolig for 1 husstand og til virksomheder, hvor der ikke påregnes beskæftiget i alt mere end 5 personer samtidig,
- c) bygninger, hvor der ikke indrettes bolig og ikke påregnes beskæftiget mere end 10 personer samtidig.

De af indenrigsministeren udpegede sikringsrumspligtige byzoner er byzonerne i de kommuner, der tidligere var civilforsvarsområder, samt byzonerne i enkelte andre kommuner, hvis beliggenhed, antal indbyggere og befolkningskoncentration har bevirket, at disse kommuner også er blevet udpeget som sikringsrumspligtige.

I alt er der sikringsrumspligt i byzonerne i 129 af landets 275 kommuner. I de øvrige 146 kommuner er der i dag ikke sikringspligt, idet den tidligere begrænsede sikringsrumspligt uden for de gamle civilforsvarsområder m.v. blev ophævet med lov nr. 672 af 19. december 1975 om ændring af lov om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger. Ophævelsen er ikke begrundet med, at befolkningen i de 146 kommuner skulle være mindre udsat for følgerne af krigshandlinger. Ophævelsen blev alene gennemført som en del af pkt. 19 i den daværende regerings spareplan af 23. september 1974 om en begrænsning af udgifterne til sikringsrum.

3. Lovforslagets indhold og de heraf følgende ændringer i sikringsrumspligten.

Efter forsvarskommandoens vurdering af den militære trussel er der ikke områder i Danmark, der ikke kan anses for at kunne blive udsat for følgerne af krigshandlinger, jfr. kap. IV. 2. i Memorandum af juni 1980 om civilforsvaret i 80'erne. Ud fra dette aktuelle trusselbillede må det anses for utilstrækkeligt, at sikringsrumspligten i dag er begrænset til byzonerne i 129 af landets 275 kommuner. Denne vurdering er lagt til grund ved civilforsvarsforliget af 29. juni 1984. Det er endvidere i forbindelse med forliget aftalt, at forbedringer af sikringsrumsberedskabet så vidt muligt skal opnås uden forøgelse af udgifterne, men ved en omfordeling af disse.

Indførelsen af sikringsrumspligt i alle områder af landet er aftalt gennemført på den måde, at der samtidig foretages en reduktion af antallet af krævede sikringsrumspladser i de nuværende sikringsrumspligtige områder ved nyopførelse af bolig- og erhvervsbyggeri. Reduktionen svarer tilnærmelse-

svis til antallet af de efter forslaget tilkomne sikringsrumspladser i de tidligere fritagne områder. Dette redegøres der nærmere for i det følgende.

For sikringsrumspligtigt boligbyggeri fastsætter indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 135 af 21. april 1975 om udførelse af sikringsrum et vist antal sikringsrumspladser pr. lejlighed efter antallet af værelser i lejligheden:

- 1-værelses lejlighed 1,5 sikringsrumspladser
- 2-værelses lejlighed 2,5 sikringsrumspladser
- 3-værelses lejlighed 3,0 sikringsrumspladser
- 4-værelses lejlighed 3,5 sikringsrumspladser
- 5-værelses lejlighed 4,0 sikringsrumspladser

Bestemmelsen om antallet af sikringsrumspladser pr. lejlighed er første gang indført i Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 137 af 16. april 1962 om udførelse af sikringsrum, og den var i god overensstemmelse med statistikken fra 1960 over antallet af beboere pr. lejlighed i etagebyggeri. I 1960 udgjorde det gennemsnitlige antal beboere pr. lejlighed således 2,8 personer, og sikringsrumsbestemmelserne giver i gennemsnit 2,81 sikringsrumspladser pr. lejlighed, når hensyn tages til fordelingen af de forskellige lejlighedsstørrelser. Statistikken for 1982 over antallet af beboere i alle eksisterende etagelejligheder viser, at antallet af beboere i de enkelte størrelser af lejligheder nu er væsentligt mindre, og at antallet af beboere pr. lejlighed i gennemsnit er blevet reduceret til 1,8 personer.

I hele landet blev der i 1982 nyopført 20.556 boliger. Størstedelen heraf er ikke-sikringsrumspligtige parcelhuse. 5.000 boliger skønnes at være opført i sikringsrumspligtigt etagebyggeri i de nuværende sikringsrumspligtige byzoner.

Ved en reduktion af antallet af sikringsrumspladser pr. gennemsnitslejlighed fra 2,8 pladser til 1,8 pladser vil der således i forhold til 1982 blive bygget ca. 5.000 sikringsrumspladser mindre pr. år i de nuværende sikringsrumspligtige byzoner.

Det årlige antal nyopførte sikringsrumspladser ved indførelse af sikringsrumspligt i de nuværende fritagne områder skønnes med grundlag i byggeniveauet for 1982 at blive ca. 8.700 pladser.

For at opnå at reduktionen af nyindrettede sikringsrumspladser i de nuværende sikringsrumspligtige områder tilnærmelsesvis kan bringes til at balancere med antallet på 8.700 nyttilkomne sikringsrumspladser, forudsætter civilforsvarsforliget, at antallet af sikringsrumspladser i nyopført erhvervsbyggeri reduceres. Dette er begrundet med, at en del af den erhvervsaktive befolkning i en beredskabssituation vil være knyttet til forsvaret og civilforsvaret og derfor er borte fra erhvervslivet.

Ifølge Civilforsvarsstyrelsens redegørelse af 1982 vedrørende beskyttelse mod kemiske kampstoffer vil i alt ca. 350.000 personer, svarende til ca. 13 pct. af arbejdsstyrken, være knyttet til forsvaret og civilforsvaret i en beredskabssituation.

Af de i 1982 i alt nyopførte ca. 82.000 sikringsrumspladser skønnes ca. 25.000 pladser at være i nyopført erhvervsbyggeri. De 13 pct. svarer herefter til ca. 3.250 sikringsrumspladser inden for de nuværende sikringsrumspligtige byzoner.

Ved iværksættelse af forslaget om sikringsrumspligt overalt i samtlige kommuner vil de 13 pct. af pladserne i nyt sikringsrumspligtigt erhvervsbyggeri blive forøget til ca. 3.575 pladser.

Den samlede reduktion i sikringsrumspladser i nyt boligbyggeri og erhvervsbyggeri efter forslaget bliver da ca. 5.000 + ca. 3.575 = ca. 8.575 sikringsrumspladser, og det samlede antal nyttilkomne pladser fra de nuværende ikke sikringsrumspligtige områder vil som ovenfor nævnt blive ca. 8.700 sikringsrumspladser. Det vil således være muligt at indføre sikringsrumspligt overalt i landet uden særlige merudgifter til sikringsrumsbyggeriet på landsbasis.

Reduktionerne i antallet af sikringsrumspladser i et nyt bolig- og erhvervsbyggeri vil blive iværksat ved en ændring af § 2, stk. 5, i Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 135 af 21. april 1975 om udførelse af sikringsrum. Bekendtgørelsen indeholder retningslinier for beregningen af antallet af sikringsrumspladser i forskellige typer af bygninger.

Ændringen af loven, hvorved der indføres sikringsrumspligt overalt i landet, er planlagt at skulle træde i kraft den 1. januar 1985. Dette er datoen for civilforsvarsforligets ikrafttræden. Samtidig ophæves Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 538 af 3. november 1981 om, i hvilke byzoner der skal indrettes sikringsrum. Enkelte kommuner har i medfør af bekendtgørelsens § 1, stk. 2, fået meddelt fritagelse for sikringsrumspligt i enkelt byzoner. Disse fritagelser bortfalder selvsagt.

4. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser.

Den geografiske udvidelse af sikringsrumspligten er i lovforslaget baseret på, at det samlede antal opførte sikringsrumspladser og dermed det samlede udgiftsniveau tilnærmelsesvis vil være upåvirket. Reduktion i kravene til det antal sikringsrumspladser, der skal opføres i forskellige typer byggeri, vil i de nuværende sikringsrumspligtige områder medføre et mindre antal opførte sikringsrumspladser. Dette vil tilnærmelsesvis modsvares

af det antal sikringsrumspladser, som vil blive opført i de nye sikringsrumspligtige områder. Forslaget skønnes derfor samlet ikke at have nævneværdige økonomiske konsekvenser.

Derimod vil reduktionen i kravene til antallet af sikringsrumspladser begunstige den private sektor på bekostning af den offentlige sektor, især kommunerne. Den geografiske udvidelse af sikringsrumspligten vil derfor indebære en kommunal merudgift, der med grundlag i byggeniveauet i 1982 skønnes maksimalt at udgøre ca. 6 mio. kr. årligt.

I administrativ henseende vil forslagens gennemførelse medføre, at de kommuner, der ikke har sikringsrumspligtige områder i øjeblikket, for fremtiden vil skulle administrere reglerne om sikringsrum. Belastningen herved skønnes at være meget begrænset. Der vil desuden blive tale om en administrativt set mere tilfredsstillende ordning, idet sager om dispensation fra sikringsrumsforpligtelsen under henvisning til, at andre geografiske områder er fritaget herfor, i fremtiden ikke vil kunne rejses.

5. Udtalelser over lovforslaget.

Lovforslaget har været forelagt Amdtsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforeningen, Hovedstadsrådet, Københavns Magistrat, Frederiksberg kommunalbestyrelse, Industriministeriet, Miljøministeriet, Boligministeriet, Finansministeriet (budgetdepartementet og administrationsdepartementet), Justitsministeriet, lovfædelingen og Civilforsvarsstyrelsen.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

§ 6, stk. 1. Hidtil har sikringsrumspligten været begrænset til de af indenrigsministeren udpegede byzoner. Denne begrænsning ophæves med lovforslaget, således at pligten gælder overalt i landet.

Til nr. 2

§ 9, stk. 3. Bestemmelsen er en konsekvens af reduktionerne i de hidtil fastsatte antal sikringsrumspladser i henholdsvis nyt boligbyggeri og erhvervsbyggeri, som skal gennemføres samtidig med indførelse af sikringsrumspligt overalt i landet.

Denne reduktion vil blive gennemført ved udstedelse af en ny bekendtgørelse om udførelse af

sikringsrum med ændrede regler for beregningen af antallet af sikringsrumspladser i nyt boligbyggeri og erhvervsbyggeri. Den nye bekendtgørelse vil afsløre indenrigsministeriets nuværende bekendtgørelse nr. 135 af 21. april 1975 om udførelse af sikringsrum med ændring i bekendtgørelse nr. 170 af 11. april 1978.

Den nye bekendtgørelse vil samtidig indeholde regler, der sikrer opretholdelsen af den nuværende sikringsrumsdækning i den eksisterende bygningsmasse.

TH § 2

Datoen for ikrafttrædelsen af § 1, nr. 1, er datoen for civilforsvarsforligets iværksættelse.

Reglerne for beregningen af antallet af sikringspladser, jfr. § 1, nr. 2, er planlagt til at skulle træde i kraft dagen efter lovens kundgørelse i lovtidende. Dermed vil bygherrer, som efter gældende bestemmelser er omfattet af sikringsrumspligten på det tidligst mulige tidspunkt kunne få fordel af de lempelser, der vil være indeholdt i de nye regler.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

§ 6. Sikringsrum skal indrettes i alle bygninger med undtagelse af:

- 1) bygninger, der udelukkende er bestemt til bolig for højst 2 husstande,
- 2) bygninger, der er bestemt både til bolig for 1 husstand og til virksomheder, hvor der ikke påregnes beskæftiget i alt mere end 5 personer samtidig, og
- 3) bygninger, hvor der ikke indrettes bolig og ikke påregnes beskæftiget mere end 10 personer samtidig.

§ 6. I de byzoner, jfr. lov om by- og landzoner, for hvilke indenrigsministeren fastsætter det, skal sikringsrum indrettes i alle bygninger med undtagelse af:

- a) bygninger, der udelukkende er bestemt til bolig for højst 2 husstande,
- b) bygninger, der er bestemt både til bolig for 1 husstand og til virksomhed, hvor der ikke påregnes beskæftiget i alt mere end 5 personer samtidig,
- c) bygninger, hvor der ikke indrettes bolig og ikke påregnes beskæftiget mere end 10 personer samtidig.

§ 9. Sikringsrum skal være af en sådan størrelse, at de kan optage det største antal personer, der normalt er til stede i den pågældende bygning eller virksomhed.

§ 9. Sikringsrum skal være af en sådan størrelse, at de kan optage det største antal personer, der normalt er til stede i den pågældende bygning eller virksomhed.

Stk. 2. I bygninger, der påregnes benyttet til teater, biografteater, restauration, udstillings- og forlystelseslokale, lokale til afholdelse af møder, forsamlinger og lignende, skal sikringsrummene være af en sådan størrelse, at de kan rumme såvel hele personalet som det antal personer, etablermentet er beregnet for, i det omfang bygningerne i øv-

rigt er omfattet af sikringsrumspligten, jfr. § 6, stk. 1.

Stk. 2. I bygninger, der påregnes benyttet til teater, biografteater, restauration, udstillings- og forlystelseslokale, lokale til afholdelse af møder, forsamlinger og lignende, skal sikringsrummene være af en sådan størrelse, at de kan rumme såvel hele personalet som det antal personer, etablermentet er beregnet for, i det omfang bygningerne i øvrigt er omfattet af sikringsrumspligten, jfr. § 6, stk. 1.

Stk. 3. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler for beregningen af det antal personer, hvortil der skal indrettes sikringsrum i bygninger eller virksomheder, som nævnt i stk. 1 og stk. 2.

Stk. 4. I det omfang, den i stk. 2 påbudte indretning af sikringsrum er forbundet med uforholdsmæssigt store vanskeligheder, er indenrigsministeren bemyndiget til at tillade, at indretningen af sikringsrum helt eller delvis undlades, eventuelt mod at der træffes andre egnede beskyttelsesforanstaltninger.

Indenrigsministeren kan i påkommende tilfælde give etablermenter, til hvilke sådan tilladelse er givet, påbud om begrænsning af gæsternes antal, eventuelt om lukning af etablermentet.

Stk. 3. I det omfang, den i stk. 2 påbudte indretning af sikringsrum er forbundet med uforholdsmæssigt store vanskeligheder, er indenrigsministeren bemyndiget til at tillade, at indretning af sikringsrum helt eller delvis undlades, eventuelt mod at der træffes andre egnede beskyttelsesforanstaltninger. Indenrigsministeren kan i påkommende tilfælde give etablermenter, til hvilke sådan tilladelse er givet, påbud om begrænsning af gæsternes antal, eventuelt om lukning af etablermentet.